Shiraz-Beethoven.ir

Shiraz-Beethoven.ir

Dastgãh-e Čahãrgãh ..... **121/۱۲۱** ..... **دستگاه چهارگاه**

The Tãr / Setãr tuning for Čahãrgãh in C ..... 122 / ۱۲۲ ..... کوک تار و سه‌تار برای چهارگاه C

Darãmad-e Čahãrgãh ..... 123 / ۱۲۳ ..... درآمدِ چهارگاه

Kerešme ..... 125 / ۱۲۵ ..... کرشمه

Zabol ..... 126 / ۱۲۶ ..... زابل

Mozãlef & Moarbed ..... 127 / ۱۲۷ ..... مخالف و مُعَربِد

Maqlub ..... 129 / ۱۲۹ ..... مغلوب

Mansurï ..... 131 / ۱۳۱ ..... منصوری

Hodï ..... 132 / ۱۳۲ ..... هُدی

Pahlavï ..... 133 / ۱۳۳ ..... پهلوی

Rajaz ..... 134 / ۱۳۴ ..... رَجَز

Dastgãh-e Segãh ..... **135/۱۳۵** ..... **دستگاه سه‌گاه**

The Tãr / Setãr tuning for Segãh in A♭ ..... 136 / ۱۳۶ ..... کوک تار و سه‌تار برای سه‌گاه A♭

Darãmad-e Segãh ..... 137 / ۱۳۷ ..... درآمدِ سه‌گاه

Kerešme ..... 139 / ۱۳۹ ..... کرشمه

Zabol ..... 141 / ۱۴۱ ..... زابل

Moxãlef ..... 143 / ۱۴۳ ..... مخالف

Masnavï-e Moxãlef ..... 146 / ۱۴۶ ..... مثنوی مخالف

Dastgãh-e Navã ..... **147/۱۴۷** ..... **دستگاه نوا**

The Tãr / Setãr tuning for Navã in G ..... 148 / ۱۴۸ ..... کوک تار و سه‌تار برای نوای G

Darãmad-e Navã ..... 149 / ۱۴۹ ..... درآمدِ نوا

Kerešme ..... 151 / ۱۵۱ ..... کرشمه

Gardãnïye (Garduniye) ..... 153 / ۱۵۳ ..... گردانیه یا گردونیه

Naqme ..... 155 / ۱۵۵ ..... نغمه

Nahoft ..... 156 / ۱۵۶ ..... نَهُفت

Busalïk ..... 158 / ۱۵۸ ..... بوسَلیک

Neyšãburak (Nešãburak), Malek Hoseynï, Xojaste, Majoslï ..... 160 / ۱۶۰ ..... نیشابورک یا نشابورک ، ملک حسینی ، خُجَسته ، مَجُسلی

Dastgãh-e Rãstpanjgãh ..... **163/۱۶۳** ..... **دستگاه راست پنجگاه**

The Tãr / Setãr tuning for Rãstpanjgãh in F ..... 164 / ۱۶۴ ..... کوک تار و سه‌تار برای راست پنجگاه F

Darãmad-e Rãstpanjgãh ..... 165 / ۱۶۵ ..... درآمدِ راست پنجگاه

Parvãne ..... 167 / ۱۶۷ ..... پروانه

Naqme ..... 168 / ۱۶۸ ..... نغمه

Ruhafzã ..... 170 / ۱۷۰ ..... روح افزا

Panjgãh ..... 172 / ۱۷۲ ..... پنجگاه

Rãk-e hendï ..... 173 / ۱۷۳ ..... راک هندی

Shiraz-Beethoven.ir

مقدمه

ردیف موسیقی ملی ایران ، گنجینه و میراث گرانبهایی است از فرهنگ و هنر سرزمین پهناور ایران که در طول قرن‌ها سینه به سینه از نسلی به نسل دیگر منتقل شده تا به شکل امروزی خود به ما رسیده است و بیشترین سهم در حفظ و انتقال ردیف – تا جایی که تاریخ به یاد دارد– به خاندان **فراهانی** (**آقا علی اکبر فراهانی و فرزندان وی، آقا حسینقلی و میرزا عبدالله**) تعلق دارد. (آقا علی اکبر فراهانی معروف به جناب میرزا ،خیلی زود فوت کرد و برادرزاده‌اش، **آقا غلامحسین** با همسر وی ازدواج کرد و در این هنگام فرزندان آقا علی اکبر کودک بودند. آقا غلامحسین به آنها نواختن تار را آموخت. بعدها میرزا عبدالله و آقا حسینقلی هر کدام نوازنده و استاد بنام و سرشناسی شدند و برای خود ردیف جداگانه‌ای تدوین کردند که هرچند از نظر جانمایه و ساختمان یکی بود، ولی از لحاظ تزیینات و آرایه‌ها و در پاره‌ای موارد تقدم و تأخر گوشه‌ها و در اندک مورد حذف و اضافه برخی گوشه‌ها با هم تفاوت داشتند. همینطور فرزند آقاحسینقلی، **علی اکبر خان شهنازی** نیز بجز ردیف پدر خود (آقا حسینقلی) ، ردیف دیگری تدوین کرده بود که آنرا هم درس می‌داد و امروز به ردیف شهنازی شهره است. فرزند میرزاعبدالله، استاد **احمد عبادی** در نواختن سه تار، شیوه و سَبک خاصی ابداع کرد که با سبک نواختن سه تار قُدَما متفاوت بود. شاگرد خلف میرزا عبدالله ،استاد **ابوالحسن صبا** نیز با پرهیز از نوشتن برخی گوشه‌های غیرکاربردی، ردیفی ارائه داد که بر خلاف ردیف‌هایی که قُدَما برای ساز تدوین کرده بودند، با شعر همراه بود. از میان شاگردان معروف آقا حسینقلی، **درویش خان** در ردیف نیز سَبک و سیاق خود را داشت و شاگرد ممتاز وی، **مرتضی‌خان نی‌داود**، دارای ردیفی ویژه‌ی خود بود.

Shiraz-Beethoven.ir

همانگونه که پیشتر اشاره کردم جانمایه و شاکله‌ی اصلی همه‌ی این ردیف‌ها یکی است و تفاوت‌ها در پاره‌ای از تکنیک‌های اجرایی و تزیینات است. در واقع تدوین ردیفی دیگر از سوی شاگردی که اکنون به درجه استادی رسیده است را می‌توان به منزله‌ی تز و دکترین وی در موسیقی ملی انگار کرد. تدوین یک ردیف، از سوی یک هنرمند صاحب سبک، با الهام از ردیفِ قُدَما ، و در عین حال مستقل از ردیف‌های دیگر، تفسیر وی از موسیقی ایرانی و ردیف به شمار می‌آید. در بین کسانی که تا کنون ردیف تدوین کرده و یا به جمع‌آوری ردیف‌های دیگر همت گماشته‌اند، آقای **موسی معروفی** با استفاده از ردیف‌های مختلف و جمع‌آوری گوشه‌ها از همه‌ی ردیف‌ها (مانند ردیف آقاحسینقلی و میرزا عبدالله نوشته استاد وزیری و ردیف اساتید دیگر) مجموعه نسبتاً بیشتر و بزرگ‌تری از گوشه‌های ردیف را ارائه داده است.

ردیف‌هایی که برای ساز تا امروز به همت هنرمندان و اساتید جمع‌آوری و چاپ شده است از قرار زیر است:

۱) ردیف موسیقی ایرانی — به روایت مهدی صلحی (منتظم الحکما) نت‌نویسی مهدی قلی هدایت (مخبرالسلطنه) (دانشگاه هنر ۱۳۹۲)

۲) ردیف هفت دستگاه موسیقی ایران — موسی معروفی (برای تار و سه‌تار)

۳) ردیف استاد ابوالحسن صبا — (برای ویولون)

۴) ردیف میرزا عبدالله — الف - نگارش ژان دورینگ ب - داریوش طلایی (برای تار و سه‌تار)

۵) موسیقی ایرانی در سه جلد (۱-۲-۳) — برای ویولون نگارش استاد علی تجویدی (انتشارات سروش - ۱۳۷۰)

۶) ردیف‌های موسیقی سنتی ایران — گردآورنده آقای موسی معروفی ترانهش و نگارش لطف‌اللهّ مفخم پایان (برای ویولون) (فرهنگستان هنر)

۷) ردیف آقا حسینقلی — به روایت علی اکبر خان شهنازی

۸) ردیف چپ کوک — فرامرز پایور

Shiraz-Beethoven.ir

Kerešme

کرشـــمه

سحر کرشمه ی چشمت به خواب می دیدم زهی مراتبِ خوابی که بِه زِ بیداری ست

(حافظ)

کرشمه یک نوع ضربی ست که همیشه با همین وزن در دستگاه های دیگر نیز اجرا می شود و دارای شخصیت مُدال یا مقامی نیست.

فرود "بال کبوتر" را در انتها به صورت ساده آورده ایم.

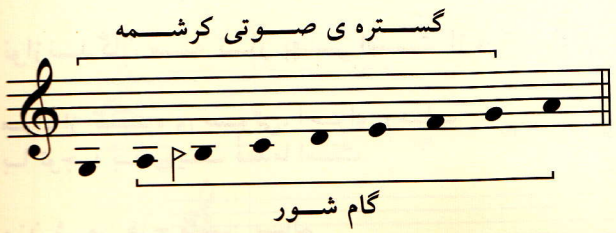

گستره ی صوتی کرشمه در ردیف قُدما یک نت کمتر از این است.

Cantabile : به حالت خواندن و آوازی.

وزن شعر: مُجتَثّ مُثَمَّنِ مَخبونِ اَصلَم

مَفاعِلُن فَعَلاتُن مفاعلن فع لن ۲ بار

Shiraz-Beethoven.ir

Feylī

فیلـــی

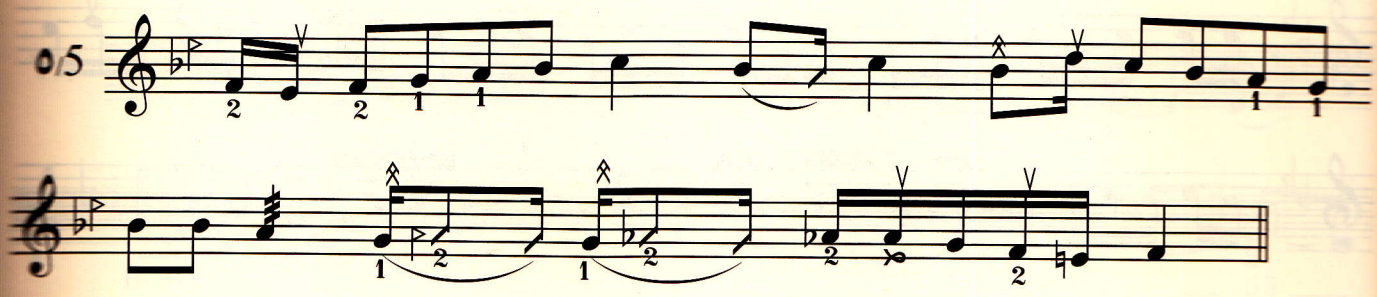

Šekaste

شکســـته

Ša bī ke mā

شبی کـه مـاه مـراد از افـق شـود طـالع

he mo rād az o foq ša vad ta leǧ

bo vad ke par to we nu rī be bā me mā

بـود کـه پـرتو نـوری بـه بـام مـا افتـد

of tad